

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.2.2007
COM(2007) 59 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

περί Ερμηνευτική ανακοίνωση για τα απόβλητα και τα παραπροϊόντα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	3
2.	Ιστορικό της ανακοίνωσης.....	4
2.1.	Πεδίο εφαρμογής της ανακοίνωσης.....	4
2.2.	Περιεχόμενο της ανακοίνωσης	4
3.	Εφαρμογή περιπτωσιολογικής μελέτης του δικαστηρίου.....	6
3.1.	Γενικές έννοιες γύρω από τον ορισμό των αποβλήτων	6
3.2.	Είναι το επίμαχο υλικό κατάλοιπο παραγωγής ή προϊόν;.....	7
3.3.	Προϋποθέσεις ώστε ένα κατάλοιπο παραγωγής να μη συνιστά απόβλητα	7
3.4.	Άλλα κριτήρια που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο για να κάνει διάκριση μεταξύ αποβλήτων και παραπροϊόντων	10
	Παράρτημα I – παραδείγματα αποβλήτων και μη αποβλήτων	12
1.	Σκωρίες και σκόνες από την παραγωγή σιδήρου και χάλυβα.....	12
2.	Παραπροϊόντα της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών - ζωοτροφές	12
3.	Παραπροϊόντα καυσεως – γύψος αποθείωσης καυσαερίων	13
4.	Θραύσματα και παρεμφερή υλικά	13
	Παράρτημα II – δεντροδιάγραμμα βάσει του οποίου κρίνεται κατά πόσον ένα υλικό θα ταξινομηθεί στα απόβλητα ή στα παραπροϊόντα	15

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

περί Ερμηνευτικής ανακοίνωσης για τα απόβλητα και τα παραπροϊόντα

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ορισμός των αποβλήτων υπήρξε κομβικό στοιχείο για την προστασία του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις της παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων τα τελευταία τριάντα χρόνια. Αντικείμενα ή ουσίες που ορίζονται ως απόβλητα διέπονται από την κοινοτική νομοθεσία περί αποβλήτων, με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας του ανθρώπου. Ο ορισμός των αποβλήτων εφαρμόζεται κατά περίπτωση από τις αρμόδιες αρχές που προσδιορίζονται στην οδηγία 2006/12/ΕΚ¹ (οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα), κάθε φορά που πρόκειται να γίνει μεταφορά αποβλήτων ή να ληφθούν αποφάσεις έκδοσης άδειας. Σε γενικές γραμμές, είναι σαφές τι είναι και τι δεν είναι απόβλητα. Εντούτοις, έχουν ανακύψει ζητήματα σε σχέση με την ερμηνεία του εν λόγω ορισμού.

Ένα τέτοιο ζήτημα αφορά τη διάκριση μεταξύ υλικών τα οποία δεν αποτελούν το καθεαυτό αντικείμενο μιας παραγωγικής διεργασίας, αλλά προκύπτουν ως παραπροϊόντα, εκ των οποίων ορισμένα μπορούν να θεωρηθούν ως μη απόβλητα και άλλα ως απόβλητα. Στην πραγματικότητα δεν μπορεί να γίνεται διάκριση του τύπου *άσπρο-μαύρο*, αφού μάλλον υπάρχει ευρύ φάσμα τεχνικών καταστάσεων με πολύ διαφορετικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους και επιπτώσεις και ένας αριθμός γκρίζων ζωνών. Για τις ανάγκες όμως εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, χρειάζεται στην εκάστοτε περίπτωση μια σαφής διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δύο νομικών καταστάσεων – απόβλητα ή μη απόβλητα. Αυτή ακριβώς η διάκριση έχει αποδειχτεί δυσχερής στην πράξη σε ορισμένες περιπτώσεις.

Για να αυξηθεί η ασφάλεια δικαίου που παρέχει η νομοθεσία περί αποβλήτων, καθώς και για να καταστεί ο ορισμός των αποβλήτων πιο κατανοητός και εφαρμόσιμος, η ανακοίνωση φιλοδοξεί να χρησιμεύσει ως οδηγός των αρμόδιων αρχών όταν καλούνται να κρίνουν στην εκάστοτε περίπτωση κατά πόσον πρόκειται για απόβλητα ή όχι και να καθοδηγούν τις επιχειρήσεις σχετικά με τον τρόπο λήψης τέτοιων αποφάσεων. Η ανακοίνωση θα συμβάλει επίσης στην άμβλυνση των διαφορών σχετικά με την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων σε επίπεδο ΕΕ.

Για να εξασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή της οδηγίας, η ανακοίνωση αποσκοπεί σε επεξήγηση του ορισμού «απόβλητα» που υπάρχει στο άρθρο 1 της οδηγίας πλαισίου, όπως αυτός ερμηνεύτηκε από το Δικαστήριο. Στην κοινοτική νομοθεσία για τα απόβλητα, έννοιες όπως "παραπροϊόν" ή "δευτερογενής πρώτη ύλη" δεν έχουν νομική σημασία: τα υλικά απλώς είναι ή δεν είναι απόβλητα. Για τους σκοπούς της ανακοίνωσης και μόνο², θα χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια οι ακόλουθοι επεξηγηματικοί όροι, επιπλέον του ορισμού των αποβλήτων που υπάρχει στην οδηγία:

¹ ΕΕ L 114, 27.4.2006, σσ. 9-21.

² Οι ορισμοί δεν συνιστούν νομική ερμηνεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και δεν προορίζονται να χρησιμοποιηθούν έξω από τα συμφραζόμενα της ανακοίνωσης.

- Προϊόν – κάθε υλικό που παράγεται επί τούτω στο πλαίσιο μιας παραγωγικής διεργασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, είναι δυνατόν να ταυτοποιηθούν ένα ή περισσότερα πρωτογενή προϊόντα, που αποτελούν το κύριο παραγόμενο υλικό.
- Κατάλοιπο παραγωγής – υλικό που δεν προκύπτει επί τούτω στο πλαίσιο μιας παραγωγικής διεργασίας αλλά που μπορεί να συνιστά ή να μη συνιστά απόβλητα.
- Παραπροϊόν – κατάλοιπο παραγωγής που δεν συνιστά απόβλητα.

Όπως ήδη ανακοινώθηκε στη θεματική στρατηγική για την πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων, η αποτελεσματικότητα των κατευθυντηρίων που προτείνονται στην ανακοίνωση θα επανεξεταστεί το 2010, στο πλαίσιο επανεξέτασης της στρατηγικής. Με την ίδια ευκαιρία, θα εκτιμηθεί κατά πόσον η επανεξέταση των κατευθυντηρίων κατέστη στο μεταξύ αναγκαία ως αποτέλεσμα νεότερης νομολογίας του Δικαστηρίου.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ

2.1. Πεδίο εφαρμογής της ανακοίνωσης

Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται στη διάκριση μεταξύ αποβλήτων και μη αποβλήτων που προκύπτουν από μια παραγωγική διεργασία και δεν αφορά άλλα απόβλητα – όπως ροές αστικών ή παρεμφερών αποβλήτων – ούτε υπολείμματα κατανάλωσης. Η ανακοίνωση δεν ενδιαφέρεται για το κατά πόσον ένα προϊόν θα περιπέσει στην κατηγορία "απόβλητα" ούτε την απασχολεί τότε τα απόβλητα παύουν να είναι απόβλητα. Η ανακοίνωση δεν ασχολείται με απόβλητα που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας πλαισίου για τα απόβλητα.

2.2. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

Στο άρθρο 8 παράγραφος 2 περίπτωση iv) της απόφασης αριθ. 1600/2002/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002³, για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, ζητείται αποσαφήνιση της διάκρισης μεταξύ αποβλήτων και μη αποβλήτων. Στην ανακοίνωση «Προς μια θεματική στρατηγική για την πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων», της 27ης Μαΐου 2003⁴, η Επιτροπή σκιαγραφήσε την κατάσταση ως προς τον ορισμό των αποβλήτων, έκανε έκκληση για έναν ευρύ και τεκμηριωμένο δημόσιο διάλογο και ζήτησε από όσους ενδιαφερόμενους έχουν εναλλακτικές προτάσεις καλύτερες από τον υπάρχοντα ορισμό των αποβλήτων να τις καταθέσουν. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων ζητήθηκε να παραμείνει ο βασικός ορισμός των αποβλήτων, με αποσαφήνισή του σε ειδικές περιπτώσεις.

Πάνω σ' αυτή τη συναίνεση, και στο πλαίσιο της θεματικής στρατηγικής για την πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων, που εγκρίθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2005⁵, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να υποβάλει «ανακοίνωση που θα περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές, με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και θα διαπραγματεύεται ζητήματα σχετικά με τα παραπροϊόντα στους συναφείς βιομηχανικούς τομείς και κατά πόσον αυτά πρέπει να θεωρούνται απόβλητα ή όχι, έτσι ώστε να αποσαφηνιστεί η νομική

³ EE L 242, 10.9.2002, σ. 1.

⁴ COM(2003) 301 τελικό.

⁵ COM(2005) 666 τελικό.

κατάσταση για τις επιχειρήσεις και τις αρμόδιες αρχές.» Το ανά χείρας έγγραφο υλοποιεί εκείνη τη δέσμευση.

2.2.1. Γιατί χρειάζονται κατευθυντήριες

Η εξελισσόμενη νομολογία και η κάποια νομική ασάφεια δυσχεραίνουν μερικές φορές την εφαρμογή του εν προκειμένω ορισμού των αποβλήτων για τις αρμόδιες αρχές καθώς και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι αρμόδιες αρχές σε διάφορα κράτη μέλη έχουν δώσει διαφορετικές λύσεις σε παραπλήσιες περιπτώσεις, πράγμα που υποδηλώνει άνιση μεταχείριση των επιχειρήσεων και φραγμούς στην εσωτερική αγορά. Μια υπέρμετρα ευρεία ερμηνεία του ορισμού των αποβλήτων επιβαρύνει με περιττές δαπάνες τις επιχειρήσεις και μπορεί να μειώσει την ελκυστικότητα υλικών τα οποία σε διαφορετική περίπτωση θα επέστρεφαν στην οικονομία. Μια υπέρμετρα στενή ερμηνεία μπορεί να οδηγήσει σε περιβαλλοντική επιβάρυνση και να υπονομεύσει την κοινοτική νομοθεσία για τα απόβλητα καθώς και τα κοινά πρότυπα για τα απόβλητα στην ΕΕ.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η νομική σαφήνεια εξυπηρετείται καλύτερα με τις κατευθυντήριες παρά με ένα ορισμό των παραπροϊόντων στην οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα. Συγκεκριμένα, μάλλον δεν προσφέρει τις απαραίτητες εγγυήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος μια διάκριση αποβλήτων και παραπροϊόντων με κριτήριο κατά πόσον το υλικό προορίζεται για αναβάθμιση (ανάκτηση προς επαναξιοποίηση) ή για οριστική διάθεση ή με κριτήριο κατά πόσον ή όχι το υλικό έχει θετική οικονομική αξία. Εναλλακτικά, η άνευ ετέρου μεταφορά διατυπώσεων του Δικαστηρίου στο κείμενο της οδηγίας, έξω από τα συμφραζόμενά της, ενδέχεται απλώς να οδηγήσει σε νέες ασάφειες. Άλλες εναλλακτικές λύσεις, συμπεριλαμβανομένης μιας προσέγγισης βάσει καταλόγων, μάλλον είναι ανεφάρμοστες, τόσο με επιχειρησιακούς όσο και με νομικούς όρους. Μέσα στα όρια των νομικώς δεσμευτικών κριτηρίων που έχει θέσει το Δικαστήριο, οι κατευθυντήριες είναι ένα ευέλικτο εργαλείο, που μπορεί να προσαρμόζεται σε νέα δεδομένα και τεχνολογίες.

2.2.2. Βιομηχανικό πλαίσιο

Υπάρχει ευρύ φάσμα διαφόρων υλικών που παράγονται σε βιομηχανικές διεργασίες και τα οποία θα μπορούσε να αφορά η παρούσα ανακοίνωση. Στην επιχειρηματική γλώσσα, τα προϊόντα αυτά χαρακτηρίζονται ως παραπροϊόντα, συμποϊόντα, ενδιάμεσα προϊόντα, παρεπόμενα προϊόντα ή υποπροϊόντα. Κανείς από τους όρους αυτούς δεν έχει νόημα στην περιβαλλοντική νομοθεσία της Κοινότητας· προϊόντα και παραπροϊόντα νοούνται με τον ίδιο τρόπο: τα υλικά απλώς είναι ή δεν είναι απόβλητα.

Από διεργασίες βιομηχανικής παραγωγής, που συχνά είναι περίπλοκες, μπορεί να προκύψουν πολλά και διάφορα υλικά τα οποία διαφέρουν ως προς την οικονομική αξία, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τον χαρακτηρισμό τους ως αποβλήτων ή όχι. Επιπλέον, οι συνέπειες του χαρακτηρισμού *απόβλητα/μη απόβλητα* ενδέχεται να διαφέρουν από τομέα σε τομέα. Σε μερικούς τομείς, υλικά που πωλούνται ενώ έχουν ταξινομηθεί ως απόβλητα, διακινούνται ελεύθερα μεταξύ επιχειρήσεων μέσω της εσωτερικής αγοράς. Σε άλλους τομείς, όπως είναι ο τομέας τροφίμων και ποτών, μια σαφής διάκριση μεταξύ αποβλήτων και προϊόντος είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική εκμετάλλευση του εκάστοτε υλικού. Από τεχνικής πλευράς, η κατάσταση εξελίσσεται διαρκώς, με ταχύρρυθμες εξελίξεις στην τεχνολογία τόσο των διεργασιών παραγωγής όσο και των μεθόδων επεξεργασίας αποβλήτων.

2.2.3. Η κατάσταση του περιβάλλοντος

Είναι σαφές ότι και σε προϊόντα και σε απόβλητα μπορεί να περιέχονται τοξικά υλικά, τα οποία και να συνιστούν κίνδυνο για το περιβάλλον και για την υγεία του ανθρώπου εάν υπόκεινται σε κακή διαχείριση. Επιπλέον, βιομηχανικά απόβλητα και υπολείμματα εκχύλισης πολλές φορές έχουν χαρακτηριστικά τα οποία ενδέχεται να εμπερικλείουν ιδιαίτερους κινδύνους για το περιβάλλον, συγκριτικά με τους κινδύνους από τα προϊόντα. Αυτό εξηγείται με το γεγονός ότι, ενώ κατά κανόνα για το περιεχόμενο των προϊόντων υπάρχει συγκεκριμένος σχεδιασμός και διαχείριση, η σύνθεση των αποβλήτων μπορεί να είναι λιγότερη σαφής.

Αυτό σημαίνει ότι, από περιβαλλοντική άποψη, έχει εξαιρετική σημασία η ορθή ταξινόμηση των υλικών ως αποβλήτων ή μη. Η νομοθεσία για τα απόβλητα προστατεύει το περιβάλλον από τις επιπτώσεις των βιομηχανικών αποβλήτων με διαφόρους τρόπους, μεταξύ των οποίων οι διαδικασίες αδειοδότησης και φόρτωσης για μεταφορά καθώς και ειδικά πρότυπα αποτέφρωσης αποβλήτων. Υλικά που δεν είναι απόβλητα, δεν σημαίνει ότι βρίσκονται τελείως έξω από το σύστημα περιβαλλοντικής προστασίας όπως αυτή νοείται στην κοινοτική νομοθεσία. Κανονισμοί που διέπουν τα προϊόντα, και άλλα νομοθετήματα όπως ο προτεινόμενος κανονισμός REACH, αποσκοπούν σε προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος από τις δυνάμει περιβαλλοντικές επιπτώσεις προϊόντων και άλλων υλικών που δεν είναι απόβλητα.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

3.1. Γενικές έννοιες γύρω από τον ορισμό των αποβλήτων

Το Δικαστήριο υποστηρίζει με συνέπεια ότι ο ορισμός των αποβλήτων πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να υπάρχει συνέπεια με τον σκοπό της οδηγίας 2006/12/EK και με το άρθρο 174 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, το οποίο προβλέπει ότι η κοινοτική πολιτική για το περιβάλλον αποσκοπεί σε υψηλού βαθμού προστασία. Ο ορισμός των αποβλήτων στην οδηγία 2006/12/EK παραπέμπει στο παράρτημα Ι αυτής και στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων της απόφασης 2000/532/EC της Επιτροπής.⁶ Δεδομένου όμως ότι και οι δύο αυτές πηγές είναι ενδεικτικές, ο ορισμός των αποβλήτων ουσιαστικά έχει ως άξονα την έννοια του "απορρίπτειν".

Το Δικαστήριο έχει τονίσει επανειλημμένως ότι κριτήριο του κατά πόσον ένα υλικό είναι ή όχι απόβλητα αποτελούν οι εκάστοτε πραγματικές περιστάσεις και ότι συνεπώς η αρμόδια αρχή πρέπει να αποφασίζει για κάθε περίπτωση χωριστά.

Τέλος, ενδιαφέρει να σημειώσουμε ότι, ακόμη και όταν συγκεκριμένο υλικό ανταποκρίνεται στις δοκιμασίες που ορίζει το Δικαστήριο (και περιγράφονται υπό 3.3) για να μπορεί να θεωρείται ότι δεν είναι απόβλητα, εάν στην πράξη έχει απορριφθεί, πρέπει σαφώς να θεωρείται και να αντιμετωπίζεται ως απόβλητα.

⁶ όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2001/573/EK του Συμβουλίου (EE L 203, 28.7.2001, σ.18).

3.2. Είναι το επίμαχο υλικό κατάλοιπο παραγωγής ή προϊόν;

Στην υπόθεση *Palin Granit*⁷, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι κατάλοιπο παραγωγής είναι ένα προϊόν που δεν αποτελεί το τελικό προϊόν του οποίου η παραγωγή επιδιώκεται απευθείας μέσω της παραγωγικής διεργασίας. Στην υπόθεση *Saetti*,⁸ το Δικαστήριο σημείωνε ότι, όπου η παραγωγή του επίμαχου υλικού ήταν “αποτέλεσμα τεχνικής επιλογής” (ώστε το υλικό να παραχθεί επί τούτω), δεν επρόκειτο για κατάλοιπο παραγωγής.

Κατά συνέπεια, το πρώτο ερώτημα που πρέπει να τίθεται με σκοπό να κριθεί κατά πόσον ένα υλικό αποτελεί ή όχι απόβλητα, είναι εάν η παραγωγή του υλικού ήταν η επί τούτω επιλογή του κατασκευαστή.

Εάν ο κατασκευαστής μπορούσε να έχει παραγάγει το πρωτογενές προϊόν χωρίς να παραχθεί το επίμαχο υλικό αλλά η παραγωγή του τελευταίου ήταν επιλογή του, αυτό αποτελεί απόδειξη ότι το επίμαχο υλικό δεν είναι κατάλοιπο παραγωγής. Άλλο αποδεικτικό στοιχείο ότι η παραγωγή του επίμαχου υλικού ήταν αποτέλεσμα τεχνικής επιλογής μπορεί να είναι η τροποποίηση της παραγωγικής διεργασίας ώστε να δοθούν στο επίμαχο υλικό ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά.

Ο οπτάνθρακας πετρελαίου

Στην υπόθεση *Saetti και Frediani*, το Δικαστήριο κλήθηκε να γνωμοδοτήσει κατά πόσον ο οπτάνθρακας πετρελαίου, προϊόν της διύλισης αργού πετρελαίου, είναι ή όχι απόβλητα. Το Δικαστήριο υποστήριξε ότι ο οπτάνθρακας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί κατάλοιπο παραγωγής, επειδή η παραγωγή του είναι αποτέλεσμα τεχνικής επιλογής με ειδικό προορισμό τη χρήση του ως καυσίμου. Υποστήριξε επίσης ότι ακόμη και αν ο οπτάνθρακας παραγόταν αυτομάτως κατά τη διεργασία της διύλισης, εάν είναι βέβαιο ότι η παραγωγή οπτάνθρακα θα χρησιμοποιηθεί στο σύνολό της (για τους ίδιους κυρίως σκοπούς όπως και άλλα προϊόντα παραγόμενα κατά τη διεργασία της διύλισης), συνάγεται ότι ο οπτάνθρακας είναι επίσης προϊόν του πετρελαίου, παραγόμενο ως τέτοιο, και όχι κατάλοιπο της παραγωγής.

3.3. Προϋποθέσεις ώστε ένα κατάλοιπο παραγωγής να μη συνιστά απόβλητα

Ακόμη και όταν ένα υλικό θεωρείται κατάλοιπο παραγωγής, το Δικαστήριο υποστήριξε ότι δεν συνιστά κατ'ανάγκη απόβλητα. Τα χαρακτηριστικά του υλικού με κριτήριο την προσφορότητα του τελευταίου για περαιτέρω οικονομική αξιοποίηση μπορούν να υποδηλώσουν ότι το υλικό δεν πρέπει να θεωρηθεί απόβλητα.

Σε πρόσφατη νομολογία (υπόθεση *Palin Granit* και επόμενες), το Δικαστήριο καθιέρωσε μια τρίπτυχη δοκιμασία, στην οποία πρέπει να ανταποκρίνεται ένα κατάλοιπο παραγωγής για να θεωρείται παραπροϊόν. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η περαιτέρω χρήση του υλικού δεν είναι απλώς δυνατότητα αλλά βεβαιότητα, χωρίς άλλη επεξεργασία πριν από την περαιτέρω χρήση και ενταγμένη στη συνέχεια της παραγωγικής διεργασίας, τότε το υλικό δεν είναι απόβλητα. Η εν λόγω δοκιμασία δεν είναι σωρευτική, με την έννοια ότι απαιτείται ανταπόκριση και στις τρεις πτυχές της δοκιμασίας. Επιπλέον της δοκιμασίας, το Δικαστήριο σημείωνε ότι η χρήση για την οποία προορίζεται το παραπροϊόν πρέπει να είναι και νόμιμη, με άλλα λόγια ότι το παραπροϊόν δεν είναι κάτι που ο

⁷ Υπόθεση C-9/00 *Palin Granit Oy* (2002) Συλλογή Νομολογίας I-3533.

⁸ C-235/02, *Saetti*, Order / 15th January 2004.

κατασκευαστής απορρίπτει υποχρεωτικά ή του οποίου η επιδιωκόμενη χρήση απαγορεύεται βάσει του κοινοτικού ή του εθνικού δικαίου (βλ. δέντροδιάγραμμα στο παράρτημα ΙΙ).

3.3.1. Περαιτέρω χρήση του υλικού: βεβαιότητα ή απλώς δυνατότητα?

Σε περίπτωση κατά την οποία το υλικό στην πραγματικότητα δεν είναι χρησιμοποιήσιμο, δεν ανταποκρίνεται στις τεχνικές προδιαγραφές που απαιτούνται προς τούτο ή δεν υπάρχει αγορά γι' αυτό, τότε πρέπει να συνεχίσει να θεωρείται απόβλητα. Το καθεστώς αποβλήτων προστατεύει το περιβάλλον από τις δυνάμει συνέπειες αυτής της αβεβαιότητας. Εάν στη συνέχεια αποδειχτεί ότι τα απόβλητα μπορούν να χρησιμεύσουν, τότε το υλικό θα βγει από το καθεστώς αποβλήτων μόλις είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί ως αναβαθμισμένο προϊόν (υπόθεση *Mayer Parry*⁹).

Σε μερικές περιπτώσεις, υπάρχει ίσως δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί μέρος του υλικού, ενώ το υπόλοιπο είναι ανάγκη να απορριφθεί. Εάν, στην κατά περίπτωση εξέταση εκ μέρους της αρμόδιας αρχής, δεν στοιχειοθετηθεί ορισμένη χρήση για το σύνολο του επίμαχου υλικού, το υλικό υπάγεται εξ αρχής στο καθεστώς αποβλήτων. Εντούτοις, η ύπαρξη μακροπρόθεσμων συμβάσεων μεταξύ του αρχικού και των μετέπειτα κατόχων του υλικού μπορεί να σημαίνει ότι το υλικό που καλύπτεται από τη σύμβαση θα χρησιμοποιηθεί, και ότι συνεπώς υπάρχει βεβαιότητα χρήσης.

Ομοίως, εάν το υλικό πρόκειται να αποθηκευτεί για άγνωστο χρόνο πριν από πιθανή αλλά όχι βέβαιη επαναχρησιμοποίηση, πρέπει να θεωρείται ως απόβλητα σε όλη τη διάρκεια της αποθήκευσης (υπόθεση *Palin Granit*).

3.3.1.1. Η περαιτέρω χρήση θα αποφέρει οικονομικό πλεονέκτημα στον κάτοχο αποβλήτων

Όταν το επίμαχο υλικό μπορεί να πουληθεί με σκοπό το κέρδος, αυτό μπορεί να θεωρηθεί ένδειξη ότι κατά πάσαν πιθανότητα θα χρησιμοποιηθεί (υπόθεση *Palin Granit*). Εντούτοις, το στοιχείο αυτό από μόνο του δεν είναι αποφασιστικό – βλ. προηγούμενη υπόθεση όπου επιβεβαιώνεται ότι τα απόβλητα μπορεί να έχουν οικονομική αξία (*Vessoso and Zanetti*¹⁰, *Tombesi*¹¹). Η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδιαφέρει επίσης να σταθμίζεται το κόστος επεξεργασίας των αποβλήτων όταν χρησιμοποιείται η εν λόγω δοκιμασία, καθώς υπάρχει κίνδυνος να προσφερθεί μια συμβολική τιμή για να ταξινομηθεί το υλικό ως μη απόβλητα, με αποτέλεσμα να καταστεί δυνατή η επεξεργασία του εκτός εγκεκριμένων εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων. Εντούτοις, μια υψηλή τιμή, εναρμονισμένη με τις τιμές της αγοράς ή και υψηλότερη, μπορεί να σημαίνει ότι το υλικό δεν είναι απόβλητα.

Το ισπανικό λίπασμα

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Επιτροπή κατά Ισπανίας* (C-416/02 και C-121/03), το Δικαστήριο υποστήριξε ότι το ζωικό λίπασμα δεν χαρακτηρίζεται ως απόβλητα όταν χρησιμοποιείται για τη βελτίωση του εδάφους στο πλαίσιο μιας νόμιμης πρακτικής διασκορπισμού πάνω σε σαφώς ταυτοποιημένα αγροτεμάχια (ανεξαρτήτως αν αυτά βρίσκονται εντός ή εκτός της γεωργικής εκμετάλλευσης από την οποία προέρχονται τα λύματα) και υπό τον όρο ότι αποθηκεύεται με αποκλειστικό σκοπό τη συγκεκριμένη χρήση.

⁹ C-444/00 *Mayer Parry* (2003) Συλλογή Νομολογίας I-6163.

¹⁰ Υποθέσεις C-206/88 και 207/88, *Vessoso και Zanetti* (1990) Συλλογή Νομολογίας 1461.

¹¹ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-304/94, C-330/94, C-342/94 & C-224/95 *Tombesi* (1997) Συλλογή Νομολογίας I-3561.

3.3.2. Μπορεί να ξαναχρησιμοποιηθεί το υλικό χωρίς άλλη επεξεργασία?

Σε μερικές περιπτώσεις, το κριτήριο αυτό δύσκολα θα χρησιμοποιηθεί. Πολλές φορές, στην αξιακή αλυσίδα ενός παραπροϊόντος εμπεριέχεται μια σειρά εργασιών που πρέπει να αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της περαιτέρω χρήσης του προϊόντος. Μετά την παραγωγή του υλικού ακολουθεί ενδεχομένως έκπλυση αυτού, αποξήρανση, εξευγενισμός, ομογενοποίηση· προστίθενται ίσως χαρακτηριστικά ή υλικά που είναι αναγκαία για την περαιτέρω χρήση του· ελέγχεται η ποιότητά του κ.ο.κ. Από τις εργασίες αυτές, ορισμένες θα γίνουν στις εγκαταστάσεις παραγωγής, άλλες στις εγκαταστάσεις του επόμενου χρήστη, άλλες θα τις αναλάβουν παρένθετες επιχειρήσεις. Στον βαθμό που οι εργασίες αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παραγωγικής διεργασίας (βλ. 3.3.3.), δεν εμποδίζουν τον χαρακτηρισμό του υλικού ως παραπροϊόντος.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι εάν απαιτείται μια επιπλέον διεργασία αναβάθμισης πριν από την περαιτέρω χρήση - ακόμη και όταν η περαιτέρω αυτή χρήση είναι βέβαιη, αυτό αποτελεί απόδειξη ότι το υλικό είναι απόβλητα μέχρις ότου ολοκληρωθεί η διεργασία (*Avesta Polarit*¹²).

3.3.3. Μέρος της παραγωγικής διεργασίας?

Εάν όμως το υλικό ετοιμάζεται για περαιτέρω χρήση ενταγμένη στη *συνέχεια* της παραγωγικής διεργασίας και προωθείται όντως για περαιτέρω χρήση, είναι παραπροϊόν σύμφωνα με τη δοκιμασία που καθιερώθηκε από το Δικαστήριο.

Σε μια τέτοια περίπτωση, η αρμόδια αρχή θα χρειαστεί να κρίνει κατά πόσον οι εργασίες που περιγράφονται στα προηγούμενα αποτελούν **αναπόσπαστο μέρος της συνέχειας της διεργασίας παραγωγής**. Προς τούτο, η Επιτροπή θεωρεί ότι θα χρειαστεί να κάνουν διάκριση που θα βασίζεται σε όλα τα πραγματικά δεδομένα: ενδιαφέρει σε τι βαθμό προσφέρεται το υλικό για περαιτέρω χρήση, τι εργασίες και σε ποια έκταση απαιτούνται για να προετοιμαστεί το υλικό πριν από την περαιτέρω χρήση, κατά πόσον αυτές εντάσσονται στην κύρια παραγωγική διεργασία και εάν πραγματοποιούνται από φορέα άλλον πλην του κατασκευαστή. Η αρμόδια αρχή μπορεί επίσης να συμβουλευτεί έγγραφα BREF για να κρίνει κατά πόσον οι εργασίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνέχειας της διεργασίας παραγωγής. Να σημειωθεί ότι στις υποθέσεις *Palin Granit*, *Niselli*¹³ και του *ισπανικού λιπάσματος* το Δικαστήριο ακολούθησε μια στενή μάλλον παρά ευρεία προσέγγιση της έννοιας της παραγωγικής διεργασίας.

Εάν το υλικό μεταφέρεται για περαιτέρω επεξεργασία εκτός του εργοστασίου στο οποίο παρήχθη, αυτό αποτελεί ίσως ένδειξη ότι οι εν λόγω εργασίες δεν αποτελούν πλέον μέρος της ίδιας παραγωγικής διεργασίας. Λόγω όμως της διευρυνόμενης εξειδίκευσης των βιομηχανικών διεργασιών, αυτό δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως αποφασιστικό στοιχείο. Οι επόμενοι χρήστες και οι παρένθετες επιχειρήσεις ενδέχεται να εμπλακούν στην προετοιμασία του υλικού για περαιτέρω χρήση, εκτελώντας τις εργασίες που απαριθμούνται υπό 3.3.2.

Εάν το υλικό είναι απαραίτητο στο πλαίσιο της πρωτογενούς δραστηριότητας του κατασκευαστή, αυτό αποδεικνύει ότι δεν μιλάμε για απόβλητα.

¹² Υπόθεση C-114/01 *AvestaPolarit Chrome Oy* / απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2003.

¹³ C-457/02, *Niselli*, order / 11th November 2004.

Τα θραύσματα πετρωμάτων

Στις περιπτώσεις Avesta Polarit και Palin Granit, το Δικαστήριο κλήθηκε να καθορίσει πότε τα θραύσματα πετρωμάτων από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρούνται απόβλητα. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι όταν τα πετρώματα αποθηκεύονται για ενδεχόμενη μελλοντική χρήση ή μελλοντική υποχρέωση επεξεργασίας αποβλήτων, θεωρούνται απόβλητα. Κατάλοιπα, φυσικώς ταυτοποιήσιμα, που αποθηκεύονται πριν από δυνητική αλλά όχι βέβαιη επαναχρησιμοποίηση, χωρίς προηγούμενη επεξεργασία, με προορισμό την πλήρωση υπόγειων στοών για λόγους σταθερότητας όπως απαιτεί η κύρια δραστηριότητα του ορυχείου (εξόρυξη μεταλλεύματος), δεν θεωρούνται απόβλητα.

3.4. Άλλα κριτήρια που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο για να κάνει διάκριση μεταξύ αποβλήτων και παραπροϊόντων

Στην υπόθεση *Arco Chemie*¹⁴, και άλλες παρεμφερούς νομολογίας, το Δικαστήριο απαριθμεί σειρά ολόκληρη κριτηρίων που μπορεί να υποδηλώνουν ότι ένα υλικό συνιστά απόβλητα. Κανένα απ'αυτά δεν είναι κατ'ανάγκη αποφασιστικό, μερικά όμως μπορεί να αποβούν χρήσιμα σε ορισμένες περιστάσεις.

3.4.1. Δεν εξετάζεται καμία άλλη λύση πλην της απόρριψης ή η χρήση έχει σημαντική περιβαλλοντική επίπτωση ή προϋποθέτει ειδικά μέτρα προστασίας

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, εάν δεν υπάρχει πιθανή χρήση για ορισμένο υλικό, και πρέπει συνεπώς να απορριφθεί, φαίνεται λογικό να θεωρείται ως απόβλητα ήδη από τη στιγμή της παραγωγής. Σε μερικές περιπτώσεις απαγορεύεται περαιτέρω χρήση του υλικού ή το υλικό πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθεί ή να ανακτηθεί ως απόβλητα προς αναβάθμιση στο πλαίσιο μιας υποχρεωτικής διαδικασίας, για λόγους περιβαλλοντικούς, ασφάλειας ή δημόσιας υγείας. Παράδειγμα κοινοτικής νομοθεσίας βάσει της οποίας μπορεί να στοιχειοθετηθεί υποχρεωτική απόρριψη ορισμένου υλικού ή επεξεργασία του ως αποβλήτων είναι η οδηγία 96/59 «για τη διάθεση των πολυχλωροδифαινυλίων και των πολυχλωροτριφαινυλίων (PCB/PCT)»¹⁵. Ομοίως, εάν το υλικό δεν ανταποκρίνεται στα ισχύοντα νομοθετικά πρότυπα για ενδεχόμενη χρήση του, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως απόβλητα μέχρις ότου αναβαθμιστεί στο επίπεδο των απαιτήσεων αυτών των προτύπων.

Η περιβαλλοντική ζημία που μπορεί να προκληθεί από ορισμένο υλικό και η ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί το υλικό είναι πολυπλοκότερα ζητήματα. Υπάρχουν και πρωτογενή προϊόντα που περικλείουν υψηλό δυναμικό περιβαλλοντικής ζημίας και τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούνται προσεκτικά ώστε να μην προκαλείται περιβαλλοντική επιβάρυνση. Ωστόσο, με βάση την ερμηνεία του ορισμού των αποβλήτων από το Δικαστήριο, σε περίπτωση κατά την οποία ένα παραπροϊόν έχει μεγαλύτερη περιβαλλοντική επίπτωση από άλλο εναλλακτικό υλικό ή προϊόν που υποκαθιστά, θα επηρεαστεί η απόφαση ως προς τη διάκριση αποβλήτων/μη αποβλήτων σε περιπτώσεις που υπάρχει έδαφος για σύγκριση.

Σε αντίθετη περίπτωση, η μη ύπαρξη σαφούς κινδύνου για το περιβάλλον εξαιτίας ενός υλικού δεν αποδεικνύει ότι το υλικό δεν συνιστά απόβλητα. Στην υπόθεση *Palin Granit*, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ακόμη και αν αποδειχτεί ότι το επίμαχο υλικό δεν δημιουργεί

¹⁴ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-418/97 & C-419/97 *ARCO Chemie (2000) Συλλογή Νομολογίας I-4475*.

¹⁵ EE L 243, 24.9.1996, σσ. 31 – 35.

πραγματικό κίνδυνο για το περιβάλλον και για την υγεία του ανθρώπου, δεν προκύπτει ουσιαστικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό του υλικού ως μη αποβλήτων. Και είναι λογικό: αδρανή βιομηχανικά απόβλητα αποτεθειμένα σε μη ενδεικνύμενο τόπο ενδέχεται να μην εμπερικλείουν κίνδυνο για την υγεία και το περιβάλλον. Παρ' όλα αυτά, συνιστούν αναμφισβήτητα μια περιβαλλοντική όχληση, και πρέπει συνεπώς να υπάγονται στον ορισμό των αποβλήτων. Άρα, το γεγονός ότι μια ουσία μπορεί να ανακτηθεί για να αξιοποιηθεί ως καύσιμο κατά τρόπο περιβαλλοντικώς αποδεκτό και χωρίς ουσιαστική επεξεργασία δεν σημαίνει ότι η ουσία αυτή δεν είναι απόβλητα (*Arco Chemie*). Ο ορισμός των αποβλήτων υπάρχει ως εγγύηση ότι η διαχείριση των αποβλήτων γίνεται κατά τρόπο περιβαλλοντικώς υπεύθυνο.

Στην ίδια υπόθεση, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ούτε ο τόπος αποθήκευσης ενός υλικού ούτε η σύνθεσή του αποτελούν κριτήρια για τον χαρακτηρισμό του ή όχι ως αποβλήτων. Σε μερικές περιπτώσεις – λατομεία μαρμάρου, για παράδειγμα – απόβλητα παραγωγής, όπως θραύσματα, μπορούν πράγματι να έχουν την ίδια ακριβώς σύνθεση με το υλικό του πρωτογενούς προϊόντος. Εάν όμως προορίζονται για απόρριψη, θα συνεχίσουν να θεωρούνται απόβλητα.

3.4.2. *Η μέθοδος επεξεργασίας του επίμαχου υλικού είναι μια τυποποιημένη μέθοδος επεξεργασίας αποβλήτων*

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο προορισμός του υλικού αποτελεί ισχυρή ένδειξη για το καθεστώς του υλικού. Όμως, το Δικαστήριο υποστήριξε επίσης ότι, ανεξαρτήτως εάν η επεξεργασία που θα υποστεί το υλικό συγκαταλέγεται ή όχι στις μεθόδους επεξεργασίας αποβλήτων των παραρτημάτων ΙΑ και ΙΒ, δεν μπορεί να δοθεί τελεσίδικη απάντηση στο ερώτημα αν το υλικό συνιστά ή δεν συνιστά απόβλητα (*Niselli*): όντως, αφού αρκετές μέθοδοι επεξεργασίας ή διάθεσης αποβλήτων του παραρτήματος μπορούν κάλλιστα να εφαρμοστούν και σε προϊόντα, και αντιστρόφως. Δεν υπάρχει δηλαδή τρόπος ώστε, με βάση τη μέθοδο επεξεργασίας, να γίνει διάκριση της καύσης ενός καυσίμου ως προϊόντος και της καύσης αποβλήτων.

3.4.3. *Η επιχείρηση αντιλαμβάνεται το υλικό ως απόβλητα*

Στην υπόθεση *Arco Chemie*, το Δικαστήριο σημείωνε ότι η θεώρηση του υλικού ως απόβλητα μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι το επίμαχο υλικό είναι απόβλητα. Εντούτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι το κριτήριο αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει μια χαλαρή προσέγγιση στη νομοθεσία για τα απόβλητα, δίνοντας πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που δεν γνωρίζουν τις νομικές τους υποχρεώσεις ή που επιδιώκουν τη μη συμμόρφωση προς αυτές. Επιπλέον, καθώς πρόκειται για κάτι εξαιρετικά υποκειμενικό, ενδέχεται να οδηγηθούμε σε μια αντίληψη της έννοιας των αποβλήτων που δεν θα είναι η ίδια σε όλα τα κράτη μέλη.

3.4.4. *Η επιχείρηση επιδιώκει να περιορίσει την ποσότητα του παραγόμενου υλικού*

Στην υπόθεση *Palin Granit* πάλι, το Δικαστήριο σημείωνε ότι, εάν η επιχείρηση επιδιώκει να περιορίσει την ποσότητα του παραγόμενου υλικού, αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι το υλικό είναι απόβλητα. Αλλά ούτε κι αυτό είναι καθοριστικό, αφού ενδέχεται να επιδιώκονται μεταβολές των παραγόμενων ποσοτήτων για λόγους σχετικούς με το κόστος, την τιμή και τις αγορές μάλλον παρά ως καθαυτό επιδίωξη μείωσης των ποσοτήτων ενός υλικού που προορίζεται για απόρριψη. Εξάλλου, η αυστηρή εφαρμογή αυτού του κριτηρίου μπορεί να αποτρέψει τις επιχειρήσεις από του να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης των αποβλήτων σε ορισμένες περιπτώσεις.

Παράρτημα Ι – παραδείγματα αποβλήτων και μη αποβλήτων

Με τα παραδείγματα που ακολουθούν εξηγούνται ορισμένες περιπτώσεις όπου τα υλικά μπορεί να ταξινομηθούν ως απόβλητα ή όχι. Τα παραδείγματα προέρχονται από διαφορετικούς τομείς, χωρίς να είναι αποκλειστικού ενδιαφέροντος ούτε και να καλύπτουν ευρύ φάσμα περιπτώσεων. Θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιηθεί πλήθος άλλα παραδείγματα· αλλά και όσα περιγράφονται εδώ, ενδέχεται, σε επίπεδο ΕΕ, να παρουσιάζουν διαφορές αναλόγως των περιστάσεων, κυρίως όταν δεν είναι βέβαιο ότι κάποιο παραπροϊόν χρησιμοποιείται ή, αντιθέτως, όταν είναι βέβαιο ότι κάποιο υλικό χρησιμοποιείται σε μια περιφέρεια ή κράτος μέλος, όχι όμως σε όλη την ΕΕ.

1. ΣΚΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ

Σκωρία υψικαμίνου παράγεται μαζί με πυρακτωμένο σίδηρο σε υψικαμίνους. Η διεργασία παραγωγής του σιδήρου προσαρμόζεται ώστε η σκωρία να αποκτήσει τις απαραίτητες τεχνικές ιδιότητες. Με την έναρξη της παραγωγικής διεργασίας γίνεται μια τεχνική επιλογή που καθορίζει τον τύπο της παραγόμενης σκωρίας. Σκωρία χρησιμοποιείται οπωσδήποτε σε μια σειρά σαφώς καθορισμένων τελικών χρήσεων, η δε ζήτηση είναι υψηλή. Σκωρία υψικαμίνου μπορεί να χρησιμοποιηθεί απευθείας μετά την ολοκλήρωση της παραγωγικής διεργασίας, χωρίς άλλη επεξεργασία μη ενταγμένη στη συνέχεια της παραγωγικής διεργασίας (όπως π.χ. θραύση ώστε να προκύψει το κατάλληλο μέγεθος σωματιδίων). Επομένως, το υλικό αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στον ορισμό των αποβλήτων.

Αντίθετα, σκωρία αποθείωσης παράγεται λόγω της ανάγκης απομάκρυνσης του θείου πριν από τη μεταποίηση του σιδήρου σε χάλυβα. Η σκωρία που προκύπτει έχει μεγάλη περιεκτικότητα σε θείο, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ή να ανακυκλωθεί στη μεταλλουργική βιομηχανία και συνεπώς καταλήγει συνήθως σε χώρους ταφής απορριμμάτων. Άλλο παράδειγμα είναι η σκόνη που προκύπτει από την παραγωγή χάλυβα κατά τον καθαρισμό του αέρα μέσα στη βιομηχανική μονάδα. Η σκόνη αυτή παγιδεύεται σε φίλτρα στο πλαίσιο μιας διεργασίας εκχύλισης. Τα φίλτρα επιδέχονται καθαρισμό και το μεταλλικό περιεχόμενο επανέρχεται στον οικονομικό κύκλο μέσω ενός μηχανισμού ανακύκλωσης. Συνεπώς, και τα δύο αυτά κατάλοιπα της παραγωγής είναι απόβλητα υπό το πρίσμα της παραγωγής, με το μεταλλικό περιεχόμενο που λαμβάνεται από τα φίλτρα να μη θεωρείται πλέον ως απόβλητα από τη στιγμή που είναι προϊόν ανακύκλωσης.

2. ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ - ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ

Τα παραπροϊόντα της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα στον κλάδο των ζωοτροφών. Κατά τις παραγωγικές διεργασίες σε πλήθος τομέων (π.χ. παραγωγή ζάχαρης, έκθλιψη ελαιούχων σπόρων, παραγωγή αμύλου, παραγωγή βύνης) προκύπτουν υλικά που χρησιμοποιούνται απευθείας ως ζωοτροφές ή κατόπιν μεταποίησης στη βιομηχανία σύνθετων ζωοτροφών. Μολονότι δεν νοούνται αυτομάτως ως μη απόβλητα όσα κατάλοιπα παραγωγής προορίζονται για ζωοτροφές¹⁶, οι ανωτέρω πρώτες ύλες ζωοτροφών παράγονται επί τούτω σε εξειδικευμένες παραγωγικές διεργασίες· ενδέχεται όμως

¹⁶ (Όσο για τη θέση της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου στην εκκρεμούσα υπόθεση *Επιτροπή κατά Ιταλίας* / C-195/05, η ύπαρξη ειδικών τεχνικών χαρακτηριστικών και ορισμένη επαναχρησιμοποίηση δεν αρκούν αφ'εαυτών – εφαρμόζονται υποχρεωτικά και σωρευτικά και τα τρία κριτήρια της νομολογίας του Δικαστηρίου).

να μην παράγονται επί τούτω, αλλά να ανταποκρίνονται στο σύνολο των κριτηρίων που έχει καθορίσει το Δικαστήριο για τα παραπροϊόντα, αφού είναι βέβαιη η περαιτέρω χρήση τους στη βιομηχανία ζωοτροφών χωρίς άλλη μεταποίηση εκτός της παραγωγικής διεργασίας του συγκεκριμένου υλικού. Επιπλέον, οι ζωοτροφές διέπονται από νομοθετήματα όπως ο κανονισμός 178/2002 για τη νομοθεσία περί τροφίμων¹⁷ και η οδηγία 96/25/ΕΚ για την κυκλοφορία και χρήση των πρώτων υλών ζωοτροφών¹⁸. Επομένως, και στις δύο περιπτώσεις, το υλικό αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στον ορισμό των αποβλήτων.

3. ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΥΣΕΩΣ – ΓΥΨΟΣ ΑΠΟΘΕΙΩΣΗΣ ΚΑΥΣΑΕΡΙΩΝ

Στις εγκαταστάσεις αποθείωσης καυσαερίων αφαιρείται το θείο από τα καυσαέρια που παράγονται κατά την καύση θειούχων ορυκτών καυσίμων σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής, ώστε οι εν λόγω αέριοι ρύποι να μη συντελούν στην ατμοσφαιρική ρύπανση και την όξινη βροχή. Ο γύψος που προκύπτει μετά την αποθείωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τους ίδιους σκοπούς όπως και ο φυσικός γύψος, κυρίως δε στην παραγωγή γυψοσανίδων. Η διεργασία τροποποιείται και ρυθμίζεται ώστε να παράγεται γύψος με τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά. Επιπλέον, η χρήση του υλικού είναι εξασφαλισμένη χωρίς άλλη επεξεργασία πριν από την επαναχρησιμοποίηση και ως αναπόσπαστο μέρος της παραγωγικής διεργασίας.

Υπάρχουν κι άλλα προϊόντα καύσης άνθρακα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω με λίγη ή καθόλου μεταποίηση. Υπάρχουν όμως άλλα τα οποία κατά κανόνα καταλήγουν στους χώρους ταφής απορριμμάτων, όπως π.χ. η πτητική τέφρα λιγνίτη. Το γεγονός λοιπόν ότι δεν υπάρχει βέβαιη χρήση τους σε επίπεδο ΕΕ, σημαίνει ότι δεν πληρούν σε όλη την ΕΕ τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί από το Δικαστήριο· αυτό με τη σειρά του συνεπάγεται ότι σε πολλές περιπτώσεις τα προϊόντα καύσης άνθρακα συνιστούν απόβλητα, ανεξαρτήτως αν σε ορισμένες τοπικές συνθήκες ενδέχεται να έχουν κάποια εφαρμογή, συνεπώς και εξασφαλισμένη χρήση.

4. ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΦΕΡΗ ΥΛΙΚΑ

Πριονόσκονη, ροκανίδια και πελεκούδια ανεπεξέργαστου ξύλου παράγονται στα πριονιστήρια ή στο πλαίσιο δευτερογενών εργασιών όπως είναι η κατασκευή επίπλων και παλετοκιβωτίων, παράλληλα με την πρωτογενή παραγωγή, που είναι το κατεργασμένο ξύλο. Τα υλικά αυτά χρησιμοποιούνται μετά ως πρώτη ύλη στην παραγωγή ταμπλάδων, όπως μοριοσανίδες, ή στην παραγωγή χαρτιού. Η χρήση τους είναι εξασφαλισμένη, ενταγμένη καθώς είναι στη συνέχεια της παραγωγικής διεργασίας, χωρίς άλλη επεξεργασία πέραν εκείνης που απαιτείται για επίτευξη του σωστού μεγέθους ώστε να χρησιμοποιηθούν στο τελικό προϊόν.

Γενικότερα, μπορεί να θεωρούνται ως παραπροϊόντα τα περισσεύματα μιας πρωτογενούς παραγωγικής διεργασίας ή άλλα υλικά τα οποία έχουν την ίδια ακριβώς σύσταση με το πρωτογενές προϊόν και μειονεκτούν ως προς αυτό από αισθητικής μόνο πλευράς· τέτοια παραδείγματα είναι οι χημικές ενώσεις του καουτσούκ και τα υλικά βουλκανισμού, ξέσματα και κομμάτια φελλού, πλαστικά απορρίμματα και παρόμοια υλικά. Για να θεωρηθούν λοιπόν παραπροϊόντα, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα άμεσης επαναχρησιμοποίησής τους είτε πίσω

¹⁷ ΕΕ L 100, 8.4.2006, σ. 3.

¹⁸ ΕΕ L 123, 23.5.1996, σσ. 35-58.

πάλι στην πρωτογενή παραγωγική διεργασία ή στο πλαίσιο άλλων σταδίων ενταγμένων μέσα στη συνέχεια της παραγωγής, όπου η επαναχρησιμοποίηση είναι επίσης εξασφαλισμένη. Τέτοια υλικά μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτουν στον ορισμό των αποβλήτων.

Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τέτοια υλικά απαιτούν πλήρη ανακύκλωση ή αναβάθμιση (ανάκτηση προς επαναξιοποίηση) ή περιέχουν ξένες προσμείξεις που πρέπει να αφαιρεθούν ώστε τα υλικά να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω ή να μεταποιηθούν, αυτό μπορεί να θεωρηθεί ένδειξη ότι τα υλικά συνιστούν απόβλητα μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι εργασίες ανακύκλωσης ή αναβάθμισης.

Παράρτημα II – δεντροδιάγραμμα βάσει του οποίου κρίνεται κατά πόσον ένα υλικό θα ταξινομηθεί στα απόβλητα ή στα παραπροϊόντα

